

Список использованных источников

1. Айвазова С.Г. Русские женщины в лабиринтах равноправия. М., 1998. С.13.
2. Аристотель. О возникновении животных. М., 1940. С.90.
3. Руссо Ж.-Ж. Эмиль или О воспитании// Руссо Ж.-Ж. Избранные сочинения. Т.1. М., 1961. С 550-556.

Врайт Галина Яківна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології а менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

Фіник Юлія – студентка 3 курсу соціально-гуманітарного факультету Університету Ушинського

НООСФЕРНИЙ ГУМАНІЗМ (СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ)

В сучасному світі по-новому розглядається людина та її місце в цьому світі. Досить широкий розгляд мав традиційний гуманізм, який був сформований в XVI столітті в епоху Відродження. Зрозуміло, гуманізм – поняття неоднозначне. Якщо розглянути гуманізм, не пов'язаний з новою стратегією цивілізаційного розвитку, то може здатися, що людство буде розвиватися нескінченно довго. Однак біосфера вже поставила свої жорсткі екологічні та ресурсні обмеження традиційного гуманізму. І через це ідея гуманізму піддана значним змінам. На сьогодні настав перегляд традиційного гуманізму на користь ноосферного гуманізму. А ноосферна людина є ідеал універсальної людини в XXI столітті.

Ноосферний гуманізм – це поняття яке сформоване на основі двох термінів «ноосфера» та «гуманізм». Термін «гуманізм» виник в епоху Відродження та походить від латинського «*humanus*» – «людський», «людський». Г. Гівішвілі аналізує категорію гуманізму з двох позицій: індивідуальної (вузької) та соціальної (широкої) [2, 18]. Гуманізм як відкритий світогляд розглядає В. Кувакін: «Гуманізм – це світогляд, у центрі якого ідея людини як вища цінність та пріоритетна відносно себе реальності в ряду всіх інших матеріальних і духовних цінностей» [3, с. 104-105].

Термін «ноосфера» походить від грецького *νόος* — «розум» і *σφαῖρα* — «сфера» це сфера розуму; сфера взаємодії суспільства та природи, в межах якої розумна людська діяльність стає визначальним фактором розвитку. Частина планети й навколопланетного простору зі слідами діяльності людини. Слово створене у семантичному зв'язку і лексичній аналогії з «атмосферою» і «біосферою». Як зазначив В. І. Вернадський відповідний термін було введено французьким математиком та філософом Е. Ле Руа разом з його другом Тейяром де Шарденом [1].

Ф. Т. Яншина, глибоко досліджуючи праці В. І. Вернадського, ще в 1993 р. виявила низку положень, що характеризують умови ноосферної організації процесів на Землі [4, с. 167–172].

Ноосферний гуманізм бере свій початок у філософії комізму та вченні про ноосферу В. Вернадського. Однак коло ідейних впливів, які визначили формування ноосферного гуманізму, набагато ширше. З ним пов'язані імена К. Ясперса, П. Тейяра де Шардена, М. Фьодорова, К. Цюлковського, С. Подолинського та інші [2, с. 177-178].

І. Арсентієва та К. Стародубцева зазначають, що «становлення ноосфери розуміється як альтернатива самознищенню, деградації людини» [2, с. 177-178].

Поява ноосферного гуманізму як світогляду стала результатом аналізу сучасної ситуації у світі, негативні аспекти сформував дослідник І. Борзенко. Масштаб цих небезпечних феноменів збільшується, особливо на рівні психології, ідеології, що обертається постійною загрозою безпеці людей і джерелом страждань» [3, с. 59-60].

Відповідно до внутрішньої логіки ноосферного гуманізму його основні положення поділяються на дві частини. Перша – «це універсальна наука про єдність життя й Всесвіту та загальні закони їх системно-організаційної будови, функціонування та розвитку». Друга – це

«філософська віра у вирішальну роль людського розуму в космоеволюційному процесі» [3, с. 323].

Людина перейшла від того творця, якого розглядав ще Данте до руйнівника, якого ми бачимо зараз в XXI столітті. На планеті не існує такого місця де не побувала б людина. Вона змогла пристосуватися до будь-якого середовища, але у світі діють і непідвладні людині сили – сили самої природи.

Можна чітко проаналізувати наявний стан людства, обтяженого війнами, насильством, убогістю, хворобами, соціальною нерівністю, невіглаством і багатьма іншими проявами людського нерозуміння. Для розв'язання цих проблем можуть знадобитися сотні і тисячі років, якщо людство раніше не знищить себе.

Лише за цей короткий період 2020-го року на території України відбулась низка страшних подій. Ми відчули на собі неймовірні зміни клімату, урагани. А що коїться у світі повені, засухи, напади сарани, пожежі в лісах, катастрофічне забруднення середовища. До цього всього ми добряче доклали свою руку. Але головна проблема, яка на вустах у кожного це проблема вірусу із Китаю – COVID-19. То що ж це таке, діяння рук людини чи помста планети?

Людина в будь-якому випадку займає головну роль в існуванні світу. Але яка це роль? Роль того, хто прагне будь за що стати багатим та відомим нехтуючи природою чи роль людини, яка не кладе свої інтереси вище можливого.

Отже, гуманістичний світогляд як узагальнена система поглядів, переконань, ідеалів будується навколо одного центру – людини. Так в центрі уваги гуманістів в епоху Відродження була людина, причому «подібна» Богові людина-творець, головне місце посідає вона, як найвища цінність. Проте сприйняття людини як вищої цінності не повинно породжувати конфліктну ситуацію в триаді «людина-суспільство-природа». Соціально-філософська система повинна ґрунтуватися на новому ноосферно-гуманістичному стилі, в основі якого лежить відмова від ідеї контролю, придушення, панування людини над природою.

Список використаних джерел

1. Владимир Иванович Вернадский. «Несколько слов о ноосфере» / В. И. Вернадский // Успехи современной биологии. – 1944. - № 18 (2). – С. 113-120.
2. Гивишвили Г. В. Феномен гуманизма / Г. В. Гивишвили. – М. : Российское гуманистическое общество, 2001. – 311 с.
3. Кудишина А. А. Современный гуманизм как феномен культуры: философско-культурологический анализ: дис. ... доктора философских наук: 24.00.01 / Кудишина Анна Алексеевна. – М., 2007. – 314 с.
4. Яншина Ф. Т. Ноосфера: утопия или реальная перспектива. Общественные науки и современность / Ф. Т. Яншина. - 1993. - № 1. - С. 163–173.

Гансова Емма Августівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

ЭТНО-НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОТНОШЕНИЯ НА ЮГЕ УКРАИНЫ

Целью нашего исследования является выяснение особенностей региональной национальной политики. Экономические, культурные, правовые факторы оказывают определенное влияние на этно-национальные отношения как в масштабах страны, так и на уровне региона.

Среди авторов, изучающих национальные проблемы, осуществляющих сравнительные исследования в условиях современной Украины, следует назвать следующих: Леонид Шульман, Евгений Головаха, Наталия Панина, Орест Субтельный и другие.